

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum

In Duos Libellos Partitum

De Decimis, oblationibus, Sepulturis, bonis Parochorum, aliisque scitu
utilissimis materiis

Engel, Ludwig

Salisburgi, 1668

Cap. 4. De Parochorum potestate disponendi circa sua bona & redditus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40891

CAPUT IV.

DE PAROCHORVM POTE-
state disponendi circa sua bona
& redditus.

1. Bona Clericorum quadruplicia.
2. Circa Patrimonialia competit plena facultas disponendi, & post clericatum filiosam aduentitia censentur iure quasi Castrensis peculii.
3. Idem de industrialibus.
4. Idem de Parsimonialibus.
5. Etiam Parochus Religiosus bona Parsimonialia habere potest ad usum.
6. Bona prospectu Ecclesie acquisita non nisi in sui sustentationem, & superflua ad pias causas expendere possunt Parochi, & ibi an Clerici istorum bonorum habeant dominium?
7. Sustentatio potest desumi ex Ecclesiasticis, licet adsint Patrimonialia.
8. Quomodo accipienda sit congrua sustentatio.
9. Pulchrum monitum S. Bernardi.
10. Quid veniat nomine piarum causarum.
11. Parochus in officio diligentior, plus potest impendere in sui sustentationem.
12. Bona & economia Parochi non debet transire in avaritiam.
13. Consanguinei non sunt ditandi ex bonis Ecclesie, possunt tamen iurari, ne egeant secundum suum statum.
14. Quae

14. *Quenam dicatur notabilis quantitas reddituum malè impensorum.*
15. *Malè impendentes probabiliter excusantur à restitutione, quamvis hæc illis pro tutiori consulenda sit.*
16. *Quæ sunt comparata ex redditibus Ecclesiasticis, assumunt naturam bonorum Ecclesiasticorum.*
17. *Quis possit Parochis dare licentiam testandi de redditibus Ecclesiasticis?*
18. *An testamentum ante impetratam licentiam factum, per eam confirmetur.*
19. *An testamentum Clerici in terris Imperii faciendum sit secundum Jus Civ. vel Canon.*
20. *Quales solennitates de jure Can. requirantur ad testamentum & ibi multa ad interpres. c. cum esses. de testam.*
21. *Virum licentia testandi expiret re integra morte concedentis.*
22. *Qualiter Parochis ab intestato succedatur.*
23. *Liberi illegitimi Parochorum an succedant, & an hodie dentur propriè naturales.*
24. *Circa alimenta natis ex damnato coitu prestanda non est inter utrumque Jus differentia.*
25. *De successione in redditibus Ecclesiasticis.*
26. *Quid de consuetudine, ex qua in redditibus Ecclesiasticis succedunt consanguinei & extranei heredes, sive ex testamento sive ab intestato.*
27. *Clericorum oberatorum privilegium.*

I. **B**ona Parochorum, sicut generaliter omnium Clericorum, in quadruplici esse differentia passim inter DD. convenit, alia enim sunt *patrimonialia*, ex hereditate, legato aut donatione acquisita: alia *Ecclesiastica* seu prospectu & ex stabilibus redditibus Ecclesiae obvenientia: alia *industrialia*, quae Parochus non tantum ex industria profana, ut professura liberalium artium, contractu, aut artificio honesto, sed etiam ex industria spirituali acquirit, ut ex lectione Missarum, exceptione confessionum, benedictione nubentium, sepultura, aliisque specialibus functionibus Parochialibus, qui vulgo redditus *stolae* appellari consueverunt: alia denique sunt bona *parsimonialia* quae Parochus parcius, quam sibi licuisset, vivendo collegit.

Porrò circa bona *patrimonialia* Parocho plenaria tam inter vivos quam in ultima voluntate dispositio competit, atque si ab intestato moriatur

In illis bonis non Ecclesiæ (nisi in defectu legitimorum heredum *auth. licentiam. §. 1. C. de Ep. & Cler.*) sed proximis Consanguineis successio defertur. *c. fin. 12. q. 4. c. 1. de pecul. Cler. c. relatum. 12. de testam.* imò speciale privilegium Clericis indultum est in *L. Sacrosancta 34. junct. auth. presbyteros. C. de Episc. & Cler.* ut quamvis in potestate Patria constituti sint, in illis tamen bonis, quæ eis post Clericatum undecunque superveniunt, plenam tam inter vivos, quam per testamentum ad instar *quasi castrensis peculii* habeant disponendi facultatem.

Quod de bonis patrimonialibus, etiam de *industrialibus* (quæ *quasi patrimonialia* vocant) communiter sentiunt Authores, sive deinde ex profanâ sive spirituali industriâ comparata sint, quia fideles huiusmodi bona largiuntur Clericis in præmium & mercedem laboris, nec intendunt illis ullum onus imponere. *Lessius de l. & l. lib. 2. cap. 4. dub. 6. n. 37.*

F 7

Item

4 Item & bona parsimonialia patri-
 monialibus quantum ad effectum
 plerique annumerant, ut & in his ple-
 na dispositio Parochis concedatur, ut
 ex S. Thoma, Adriano, Soto & aliis
 probat Nav. *de re dit. Eccles. q. 1. mon.*
16. sequuntur Lessius. d. l. n. 39.
Lugo de I. & I. tom. 1. disp. 4. sect. 3.
n. 35. ratio est: quia in illa parte bo-
 norum, quæ spectat congruam su-
 stentationem, datur Clerico plena-
 ria dispositio, nec imponitur illi ne-
 cessitas ad pias causas erogandi, er-
 go si competenti sustentationi ali-
 quid subtrahere velit, nihil obstat,
 quo minus id in quoslibet usus ex-
 pendere valeat.

5 Sed quid de Parocho Religioso
 dicemus, num & is bona parsimoni-
 alia habere possit, quæ pro suo libi-
 tu (saltem honestè) expendat? Satis
 probabiliter affirmat Nav. *d. q. 1.*
mon. 33. non quòd Religiosus sibi
 quarundam rerum dominium ac-
 quirere rectè dicatur, sed quòd in il-
 lis bonis, quæ congruam eius susten-
 tationem

tationem respiciunt, liberam expendendi facultatem à Jure & Superioribus habeat.

Bona prospectu Eccles. acquisita, sunt, 6
quæ in annuis & stabilibus redditibus, ut in decimationibus, fundationibus, &c. consistunt, de his bonis præliminaris est quæstio, an Clerici in iis usum tantum, aut verum dominium habeant? Duæ sunt diversæ DD. sententiæ: Una usum tantum non dominium concedit, dominium vero penes Christum, aut vicarium eius Romanum Pontificem esse asserit. probatur hæc sententia ex variis juris Canon, textibus, in quibus Clerici non domini, sed tantum procuratores bonorum Ecclesiasticorum appellantur. ita in c. quod autem. 23. q. 7. dicit D. August. quæ possidemus, non sunt nostra, sed pauperum, quorum procuracionem quodammodo gerimus, non proprietatē nobis usurpatione damabili vindicamus. similia habentur in c. 26. & seqq. 12. q. 1. Et in Concil. Trid. S. 25. de ref. c. 1. interdicitur

terdicitur Episcopis, ne ex redditibus
 Ecclesiæ consanguineos suos ditare
 studeant: eo quòd Apostolorum Ca-
 nones prohibeant, ne *res quæ Dei sunt*,
 consanguineis donent. Atque hanc
 partem cum Navar. *de re dit. Eccles.*
q. 1. & Panorm. *in c. cum esses. de te-*
stam. n. 29. multi veteres Theologi
 & Canonistæ tenuerunt. Verum
 altera sententia, quæ affirmat Cle-
 ricos habere dominium reddituum
 Ecclesiasticorum hodie magis recep-
 ta est. Nam in primitiva quidem
 Ecclesia omnes Clerici in communi
 vivebant, & nullus suum aliquid pro-
 prium dicebat: *c. duo sunt. 12. q. 1.*
 postea verò dilatata Ecclesiâ divisio
 beneficiorum, & reddituum Ecclesia-
 sticorum inter Clericos per Dyoni-
 sium Papam facta est. *c. un. 13. q. 1.*
c. quatuor. 12. q. 2. quæ sanè *divisio*
 nihil aliud fuit, quàm redditus alias
 communes facere cuiuslibet propri-
 os, cum divisionis titulus emptioni
 & permutationi assimiletur *in l. 1.*
C. commun. utriusque iud. idque con-
 firma-

firmatur ex Trid, s. 23. de res. c. 1.
ubi Clerici non residentes in suis Ec-
clesiis & beneficiis dicuntur; fru-
ctus non facere suos; ergo à contrario
sensu, si resederint, fructus suos faci-
unt, is autem dicitur suum facere, qui
dominium acquirit, sicut mutuum
(in quo dominium pecuniæ trans-
fertur) dicitur, quod ex meo tuum fi-
at l. 2. §. 2. ff. de reb. cred. Ad Ca-
nones in contrarium allatos breviter
responderi potest, quòd vel loquan-
tur de tempore primitivæ Ecclesiæ,
quo omnia fuerunt inter Clericos
communia, vel quod SS. PP. & Trid.
d. i. dicant, redditus Ecclesiasticos esse
Dei & pauperum non in ratione do-
minii, sed obligationis ad honorem
Dei, & sustentationem pauperum di-
tribuendi, sicut quandoque res dici-
tur alicuius, non quam defacto ha-
bet, sed quæ ei restitui debet l. is qui
15. ff. de R. I. Zoes. ad tit. decret. de
peculio Cler. n. 3. Less. de I. & I. lib. 2.
c. 4. n. 43. fateri tamen oportet, hoc
dominium non esse prorsus liberum,
sed

sed certo modo limitatum & restri-
ctum, eique bene convenire ultima
verba in definitione domini apposita,
quod sit potestas liberè disponendi
de re sua, *nisi quatenus jure prohibetur.*
Enim verò bona ista *prospectu Eccle-*
sie acquisita Clerici & Parochi non
aliter expendere possunt, quam in
honestam sui sustentationem, & eo-
rum superflua in pias causas. *c. quod*
autem. 23. q. 7. c. 26. & seqq. 12. q.
1. Trid. S. 25. de ref. c. 1. fatentur
quoque DD. universi, gravis pecca-
ti mortalis reum esse, qui ea, quae
ex bonis Ecclesiasticis ultra congru-
am sustentationem superiunt, in pro-
fanas causas in notabili quantitate
expendit. Ut præter Authores in hac
materia hic allegatos novissimè per
plura argumenta & contrariorum re-
solutions doctissimè ostendit R. D.
Georg. Püttner S. I. SS. Theol. Gra-
eii Professor in tract. de Just. & Jur.
tit. 4. cap. 2. Verùm circa istam con-
clusionem aliqua notanda sunt.

I. Tametsi Parochus alia bona habeat, nihilominus illis reservatis poterit toram suam sustentationem ex bonis & redditibus Ecclesiæ desumere, quia dignus est operarius mercede suâ, & nemo suis stipendiis militare cogitur. *Innoc. & Pan. in c. Episcopus. de præb. Quod si Parochus ex bonis patrimonialibus vixerit antequam redditus Ecclesiasticos percipere potuit, fas erit ei, postea ex redditibus Ecclesiasticis tantundem inter bona patrimonialia computare. Lessius. d. dubio. 6. n. 38. Lugo d. disp. 4. sect. 3. n. 44.*

II. Congrua sustentatio personæ non est quoad strictam vivendi rationem accipiendâ, sed etiam consideratio status, & dignitatis haberi debet, ita ut Parochus nobilis vel Graduatius plus in suam sustentationem impendere valeat, quàm alius minus litteratus, & humilioris conditionis. *arg. c. de multa. de præb. & Extrav. execrabilis. Ioan. XXII. de præb. Nav. d. q. 1. n. 36. n. 3.* Præterea nomine congruæ sustentationis

sustentationis etiam intelligitur debita hospitalitas, non solum illa, quæ fit erga pauperes & peregrinos, & maxime commendatur Clericis in Concil. Trid. *sess.* 25. c. 8. sed etiam hospitalitas urbana cum moderatione debita juxta statum & qualitatem beneficii. Item in eandem sustentationem rectè imputantur moderatæ donationes remuneratoriæ & aliæ, quibus boni amici fiunt aut conservantur, quia virtus liberalitatis pro qualitate & conditione status plurimum decet Virum honestum & ingenuum. *Lugo d. disp.* 4. *sect.* 4. n. 66. & n. 73. generaliter pro regula tradit Molina *de I. & I. disp.* 145. n. 13. congruitatem sustentationis commendam esse, ex usu & consuetudine virorum qui sunt eiusdem conditionis ac timoratæ conscientiæ. in omnibus verò modestiæ, honestatis & decentis frugalitatis ratio habenda est, & observandum quod S. Bern. in epistola ad Fulconem scribit. *Conceditur tibi, inquit, ut si benè deservis,*

altario vivas : non autem ut de altario
luxurieris , ut de altario superbiās , &c.
& idem Bern. in epistola 42. ad Hen.
Sen. Archiep. Clamant , ait nudi , cla-
mant famelici , conqueruntur & dicunt
nostrum est quod effunditis , nobis cru-
deliter subtrahitur , quod inaniter ex-
penditur ; nostris necessitatibus detra-
hitur , quicquid accedit vanitatibus ve-
stris , &c.

III. Nomine piarum causarum , qui-
bus superflua distribuenda sunt , non
tantum intelliguntur pauperes , non
habentes necessaria ad usum , sed eti-
am ij , qui carent necessariis ad su-
stentandum statum juxta suam qua-
litate & conditionem. Deinde re-
cte quoque dicuntur ad pias causas
distribui , quæ expenduntur , in usum
Religiosorum , in fundandas Capel-
lanias aut Missas , alimentationem ali-
cuius studiosi , quem sui parentes , vel
nolunt , vel non possunt in studiis ale-
re in erectionem vel cōservationem
Seminarii pauperum Scholarium , &
universam quæcunque ad cultum Di-
vinum

vinum vel ad misericordiam, spiri-
tualem vel corporalem alterius ordi-
nantur. *Lugo. d. disp. 4. sect. 3. n. 37*
& *sem. 4. n. 68.*

- 11 IV. Parochus, qui in administra-
tione sui officii diligentior est, quam
de Jure teneretur, v. g. crebrius per
se ipsum audiendo confessiones,
concionando, Missas legendo, do-
cendo rudimenta fidei, visitando &
consolando infirmos, &c. talis, in-
quam, Parochus poterit etiam plus
boni viri arbitrato in suam sustentationem impendere: & consequenter
si voluerit aliquantò parcius vivere,
plus bonis parsimonialibus vel indu-
strialibus accensere juxta illud Apost.
1. ad Tim. 5. Presbyteri, qui bene praesunt, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina. *Nav. d. q. 1. mon. 29. Molin. disp. 144. n. 23.*

- 12 V. In expendendis bonis ad pias causas potest se gerere Parochus, ut bonus Oeconomus, & ita aliqua pro futuris necessitatibus reservare, quae

verosimiliter timentur eventuræ.
Non tamen debet hæc reservatio
transire in speciem avaritiæ, ut Paro-
chus velit nimis anxie & Divinæ pro-
videntiæ parùm confidens, omnes
casus qui quoquo modo evenire pos-
sunt prævidere, & interim nihil vel
modicum in pias causas erogare.

Nav. d. q. 1. mon. 25. n. 5. Lugo d. disp. 4. sect. 3. n. 41. & sect. 4. n. 74.

VI. Licet in Concil. Trid. s. 25. de
res. c. 1. interdicitur quibuscunque
beneficiatis, ne ex redditibus Ecclesiæ
consanguineos familiaresq; suos au-
gere studeant, sed si pauperes sint,
illis ut pauperibus distribuant, &c. Ni-
hilominus ex communi sententia
non est damnandus Beneficiatus si
aliquantò plus in suos consanguineos
eroget, ne secundùm suum statum
egeant, vel ut honestiores in domo
ipsius conspici possint, quia status
consanguineorum humilium, non
nihil elevatur per promotionem Be-
nificiati. Sed non esse dandum con-
sanguineis ex quo superbi, otiosi aut
male

vinoli vivant, monet Nav. d. q. mon. 27. n. 4. & 5. Lugo d. sect. 4. n. 20. VII. *Notabilis quantitas*, quæ in malè expensis redditibus Ecclesiasticis peccatum mortale constituit, non est eadem, quæ in furto sufficit, sed multo maior requiritur; quia cum in mala applicatione bonorum Ecclesiasticorum non immediate lædatur aliquis certus & proximus, sicut in furto, si quidem eiusmodi bona non magis debent distribui pauperibus, quam applicari ad ornatum Ecclesiæ, vel alium pium usum, ideò videtur sufficere, quòd moraliter & à potiori benè distribuantur. quare Ioan. de Lugo. de I. & I. tom. 1. disp. 4. sect. 3. n. 42. vers. fateor. putat improbitatis attendendam esse quantitatem reddituum beneficialium, ita ut qui viginti in centum superfluis viginti malè impenderit, dicatur peccasse non verò ille, qui in mille superfluis tantum 20. ad profanas causas exposuerit. generaliter autem existimat aliquem mortale

moraliter redditus Ecclesiasticos bene impendisse, & à gravi peccato excusatum esse, qui ex 100. s. tantum profanis rebus applicaverit.

VIII. Consulendum foret omnibus Parochis & Beneficiatis, ut si aliqua de redditibus Ecclesiasticis malè impenderit in profanos usus, de bonis suis patrimonialibus, vel parcius imposterum vivendo restitutionem faciant piis causis; quia non est paucorum DD. opinio, hanc restitutionem eis de necessitate incumbere, ut videre est apud Cov. in c. 7. de testam. n. 10. Laym. in Theol. mor. lib. 4. tr. 2. c. 3. sub. n. 3. Interim omittentem hanc restitutionem non aude-rem facile damnare, propter auctoritatem aliorum DD. qui contrarium docent eodem Cov. Lessio de I. & I. lib. 2. c. 4. dub. 6. n. 34. docet quoque Lugo d. disp. 4. sect. 3. n. 48. accipientes à Clericis superflua non expensa in pios usus non peccare, si modo Clericos ad donandum vel alienandum non incitent & inducant,

G. quæ

quæ sententia in rebus maioris momenti, & ubi accipiens non potest præsumere bono jure alienari, non caret scrupulo. & contrarium asserit Sanch. lib. 2. Constl. c. 2. dub. 38. Illud tamen adnotandum est, quòd ea, quæ ex redditibus Ecclesiasticis comparata sunt, adhuc maneat sub ratione bonorum Ecclesiasticorum, & consequenter in vivis sint distributioni ad pias causas obnoxia, & post mortem ad Ecclesiam devolvantur. c. 1. de periculo Cleric. aliàs facilè eluderetur obligatio distribuendi superflua ad pias causas, quia si beneficiatus ex superfluis emeret fundos aut prædia, vel contra, si frumentum & Decimas venderet, jam illa prædia comparata, vel istud pretium ex Decimis acceptum liberè expendere posset.

Præterea circa bona Parochorum alterius convenit inquirere, qualiter in illis ex testamento vel ab intestato succedatur? quod breviter aliquot questionibus expediam.

ris mo-
 potest
 ri, non
 afferit
 8. Illud
 ea, que
 parata
 one bo-
 confe-
 ioni ad
 mortem
 I. de pe-
 etur ob-
 ad pias
 x super-
 ia, vele-
 Decimas
 parata,
 nis acce-
 t.

Q. igitur I. an cum Parochi tan-
 tum de bonis *patrimonialibus*, *parsi-*
monialibus, & *industrialibus*, non ve-
 ro de bonis *prospectu Ecclesiæ acquisitis*
 testari possint, ut præmissum, & pa-
 tet ex c. 1. c. *cum in officiis*. & c. *quia*
nos, de *testam.* an saltem id possint
 cum Licentia Papæ vel Episcopi?
 De S. Pontif. non est magna diffi-
 cultas, utpote qui plenam facultatem
 habet dispensandi in Canonibus. c.
proposuit. §. *licer.* de *Concess. præb.* &
 disponendi circa beneficia Ecclesia-
 stica, eorumque redditus. c. 2. de *præb.*
 in 6. Episcopus autem regulariter
 talem licentiam concedere non po-
 test, nisi ex privilegio vel consuetudi-
 ne id habeat, quia non potest relaxa-
 re Jus Commune. *Clem. 2. in princ.*
de elect. c. *dilectus*, de *temp. Ord.*

ochorum
 qualiter
 intestat
 aliquo

Q. 2. an testamentum valeat, si
 prius à Parocho vel Clerico factum
 sit, quam licentiam impetrarit? Ne-
 gativa videtur puncto & subtilitati Ju-
 ris civilis conformior, argumento
 ducto ex paritate rationis à testamen-
 to mili-

to militis, prout in *l. tribunus. 20. §. 1. ff. de milit. testam.* expressè deciditur, quòd si quis ante militiam testamentum non solenne fecerit, & deinde militare incoeperit, tale testamentum, cum prius fuerit invalidum, non incipiat valere tempore militiæ, nisi tunc miles per novum actum aliquem v. g. signando, corrigendo, addendo &c. suam voluntatem priorem confirmarit. Verum quia de Jure Canon: subtilitates Juris Civ. non æque attenduntur, ideo non est improbabilis sententia Card. Tusci *litt. T. concl. 145.* tale testamentum valere, eo quòd Privilegia sint interpretanda secundum intentionem supplicationis & privilegiatis, hæc autem in proposito verissimiliter fuit utriusque intentio, ut liceret testatum decedere, sive deinde testamentum factum sit, sive faciendum, Ex quo potest etiam assignari differentia inter hunc & priorum casum, quòd privilegium & licentia Parochi intelligatur simpliciter

testamento, Privilegium verò militis tantum de testamento, quod tempore militiae seu expeditionis factum est.

Q. 3. An Clericus in terris Imperii existens teneatur testari secundum Jus Civile vel Canonicum? Circa formam substantialem testamentorum plurimum inter se differre Jus Civile & Canon. satis notorium est; nam de Jure Civ. requiri 7. testes masculos, puberes, specialiter rogatos, uno contextu subsignantes &c. constat ex *L. hac consultissima. C. de testamentis.* De Jure Canonico testamentum coram Parocho & 2. vel 3. testibus confectum valere deciditur in *c. cum esses. 10. X. de testam. Consuetudo*, inquit S. Pontif. quòd testamenta penitus rescindantur, nisi cum subscriptione 7. vel 5. testium fiant, secundum quod Leges humanae decernunt à divina Lege, & SS. Patrum instituto noscitur esse aliena, cum scriptum sit, in ore duorum vel trium stet omne verbum. Prescriptam consuetudinem

dinem improbamus, & testamenta qua
 Paraciani coram Præsbytero suo & 3.
 vel 2. Personis idoneis in extrema fece-
 rint voluntate, firma decernimus per-
 manere &c. In Qua utriusque Juris
 discordiâ communiter DD. putant,
 quodlibet Jus in suo foro obtinere,
 Jus Can. in terris S. Pontifici, Jus
 Civ. in terris Imperatori vel aliis
 Principibus subiectis. *gl. in d. c. cum
 effes. & ibidem Barb. n. 2.* Quia por-
 tō Barb. c. L. *cum aliis* addit, Jus Ca-
 non. universaliter in foro Canonico
 etiam extra territorium temporale
 Papæ in hoc puncto procedere, id
 que confirmatur ex textu juxta ma-
 gis communem interpretationem
in c. quod Clericis. de foro comp. Cleri-
 ci autem eorumque bona, conse-
 quenter & testamenta sint de foro
 Canonico, qui & aliàs legibus Civi-
 libus à Iure Canon. reprobatis non
 adstringuntur, rectè infertur & con-
 cluditur, testamenta Clericorum eti-
 am in terris Imperii existentium va-
 lere, si secundum ordinationem Iu-

ris Canon. confecta fuerint, Sed
hinc

Q. 4. an presentia Parochi & 2. 2. 2.
vel 3. testium secundum Jus Can. in
d. c. cum esses. sit de *substantia* testa-
menti, vel tantum de *probatione*? si
de *substantia*; Nullum erit testamen-
tum aliter confectum: si de *proba-*
tionetantum: valebit quomodocun-
que factum, dummodo de voluntate
testatoris constet. Communior opi-
nio videtur presentiam Parochi & te-
stium pro forma substantiali assigna-
re. *Pan. & Barb. in d. cum esses. Cov.*
ibidem n. 23. Sed, ut verum fatear,
inter alias opiniones DD. quæ mihi
semper displicuerunt, aut certè non
benè percepti, etiam hæc est: quia
nec *textui*, nec *rationi* satis accom-
modare possum. idque ex sequenti-
bus causis. I. quia S. Pontif. in *d. c.*
cum esses. reprobatur solennitatem Juris
Civilis quæ est ultra probationem
necessariam, ergo non fuit ipsius in-
tentio, ibi exigere solennitatem cir-
ca testamenta, sed tantum probatio-

nem. Si enim ex sententia Panorm.
& Cov. cc. LL. & in absentia Paro-
chi pro forma substantiali requirun-
tur ad minus 4. testes, quodnam fu-
isset tam grande motivum, ut S. Pon-
tif. cum obiectione legum divina-
rum, *duos tantum testes* requirentium,
tam graviter inveheretur in leges ci-
viles, quæ 5. testes adeoque uno tan-
tum plures statuunt, cum & ipsemet
uno vel duobus plures testes requisi-
visset quàm Lex divina: ne proinde
Pontifex sibi ipsi contradicat, nihil
est verisimilius, quàm quod ibi tan-
tum probationem, non verò *solemnita-*
tem desiderarit, nam & ipse textus S.
Script. ibidem allegatus, *ut in ore duo-*
rum vel trium stet omne verbum, ad
probationem solummodo pertinet.
Nihil obstat quòd etiam Parochi
mentio fiat, quia ut rectissimè adver-
tit D. Antonin. *apud Panorm. in 2.*
repet. d. c. cum esses. n. 13. S. Pon-
tifex tantum narrat *accidentia facti*,
loquitur enim de testamento, quòd
fit in *extrema voluntate*, hoc est, ab

grotis & lethaliter decumbentibus
teste Barb. *in eod. c. cum esses. n. 8.*
ubi plerumque Parochus solet ob a-
nimæ dispositionem advocari. censet
quidem Panorm. hoc esse divinatio-
rium. Sed, salvâ reverentiâ tanti vi-
ri, magis mihi videtur divinatorium,
quod S. Pontif. voluerit Parochi præ-
sentiam, vel loco Parochi duos alios
testes ideoque ad minus 4. pro forma
substantiali statuere, quod posterius
scil. suppletio 2. testium loco Paro-
chi in textu nec verbo insinuatur. &
si Parochi præsentia est de forma, non
potest per æqui pollens suppleri, *tex.*
& *DD. in §. tutor autem. l. de auth.*
tut. sicut & in matrimonio manife-
stum est. *Trid. s. 24. de res. mat. c. 1.*
quam difficultatem præsentens Barb.
d. l. n. 7. respondet, Parochum non
esse *de forma cum decreto irritanti*, si-
cut in Matrimonio, sed tantum per
modum excellentioris testis. an
hoc textus? minimè, mera ergo con-
iectura menti Canonis multum dis-
sona, ut ex dictis & dicendis appa-
rebit.

rebit. Deinde vel Parochus est de forma substantiali vel tantum de probatione necessarius? si prius, habet per se implicitum decretum irritans, ex receptâ regulâ, quòd non servatâ formâ resultet nullitas actus. si posterius, Pontifex sibi contradicit, & non servat Jus divinum, cum præter 2. vel 3. testes insuper Parochum ad probationem requirat.

II. Si dubitetur, an Lex vel Canon præscribat certam formam substantialem actui, debet id decidi ex stilo & modo loquendi aliarum legû formas actibus præscribentium, sed si omnes similes leges percurramus, ut in Matrimonio *Trid. s. 24. de res. Matr. c. 1. in alienatione rerum Ecclesiasticarum Extrav. ambitiosa. C. t. t. de reb. Eccles. non alien.* in alienatione rerum pupillarium *tt. C. de præd. minor. in testamentis de Jure Civ. d. l. hac consultissima C. de testam. & pluribus aliis, constanter reperiemus, quòd leges non sint contentæ, si dicant, actum ita factum valere ut in d.*

c. c. III

c. cum esses. sed positivè statuunt & præcipiant, ita & non aliter debere fieri. Sanè non est bona consequentia; actus hoc modo factus firmus & validus est, ergo hoc & non alio modo debet fieri, veluti si dicam, emptio coram testibus sine Scriptura valet, non propterea infertur, ergo emptio necessariò debet fieri coram testibus, item *in c. relatum. II. de testam.* dicitur, quòd testamentum ad pias causas coram 2. testibus factum subsistat, & tamen ex communi & receptissima sententia testamentum ad pias causas neque testes neque aliam solennitatem, sed tantum probationem voluntatis desiderat. *Tyraq. de Priv. piæ caus. 1. § 2. Barb. in eod. c. relatum. n. 4.*

III: Non fuisset ratio præcipiendi ut in testamentis merè profanis Parochus interveniret. quid profanarum rerum dispositio ad Parochum? vel enim testamentum exhibendum foret Parocho & testibus *Clausum* vel *apertum*; si *clausum*, cur necessaria

qualitas Parochi, ad rem sibi inco-
gnitam? si *apertum*, nimis magna
esset obligatio, ut testator ante mor-
tem suam teneretur invitus (secus
si sponte vellet *nuncupativè* testari)
manifestare heredem & legatarios,
nec non bona & substantiam suam,
atque ita se periculo captandæ mor-
tis, aliisque incommoditatibus expo-
nere, quod nulla lege Juris Civ. vel
Canon: est statutum, nec sine incon-
venientissima divinatione asseri po-
test. Accedit, quod hoc modo Pa-
rochis imponeretur nova obligatio
suam præsentiam exhibendi testa-
mentis profanis, quam utique tam-
parum gratis exhiberent, quam alias
ad infirmos Sacramentorū causâ ac-
cedunt, vel in matrimonio assistunt,
indèque etiam difficultas testandi lai-
cis pareretur

IV. Si præsentia Parochi & testi-
um statuitur de jure Can. pro forma
testamenti, tunc casus, quo Parochus
ipse de bonis suis Patrimonialibus vel
aliis facit testamentum est indecisus,

vel certè per meram conjecturam & divinationem decidi debet, quia Parochus non est ex *paræcianis*, de quibus *c. c. cum esses*. loquitur, nec propriè alium Parochum habet, sed potest se subicere cuilibet legitimè exposito sacerdoti. Si dicas, debere loco parochi accedere 2. alios testes, ubi hoc ex textu elicis? erubescere, sine textu expresso novam formam præscribere. *Auth. consideremus de triente & semiss.* si per conjecturam ita laboriosè & anxie textum explicas. cur non facilius & longè convenientius dicis, Parochum in *sape d. c. 10.* non poni *ordinative*, sed tantum *narrative*.

Instas, periculum evitandæ fraudis circa testamenta committi solitæ desiderare plures testes. hoc periculum posse quidem esse causam, ut plures testes statuantur, sed non esse causam necessariam, ex qua simpliciter ista statui debeat, cum veritas rei etiam sine superfluis solennitatibus, per alias legitimas probationes dete-

gi possit. *tex. in l. fin. C. de fidei com.* certè etiam in testamentis ad pias causas vel ex invidia erga heredem ab intestato, vel alio modo, item in testamento militari, aut patris inter liberos posse fraudes committi, nemo rationabiliter dubitare potest, & tamen in his nulla solennitas sed probatio tantum requiritur.

Concludo igitur, mihi videri probabilissimū, mentē S. Pontificis fuisse, in *saped. c. cum esset. 10. de testam.* non tam solennitatem aliquam statuere, quam probationem ultimæ voluntatis exigere, sive ut ex Joan. Crot. refert. Cov. in eod. c. 10. n. 26. testamenta ad solennitatem juris gentium reducere. Quam sententiam illi præ cæteris amplecti deberent, qui cum eod. Panorm. d. l. n. 10. & copiosè relatis à Cov. d. l. 2. n. 10. docent, in Conscientiâ esse debitum, quod testator sine omni solennitate reliquit, dummodo de eius voluntate constet (quod idem & nos fatemur, si agatur de testamento, quod vel in territorio S. Pontifi.

Pontificis, vel à personâ Ecclesiasticâ, vel ad pias causas secundum jus Canon, fieri potuit) quia SS, Canones solent se ad forum conscientie præcipuè accommodare. *c. novit. de iudic. c. ut animarum de constit.* quæ tamen de re videantur tradita inferius *de constit. §. 3.* quid autem dicendum sit de casu, quo testamentum debuit fieri secundum jus civile inferius in tit. *de constitutionibus §. 3.* trademus.

Q. 5. utrum licentia testandi expiret morte concedentis? non desunt ^{2. B} qui id existiment apud Nav. *de re dit. Eccles. q. 3. mon. 8.* quòd beneficia quasi ex autoritate & commissione Papali de rebus Ecclesiasticis disponat, omne autem mandatum vel commissio Papalis morte mandantis re integra expiret. *c. gratum de Offic. deleg.* contrarium tamen verius est, quia talis licentia non mandatum, sed simplex gratia censetur, quæ per mortem concedentis ne quidem re integra expirat *c. si cui 36.*

de preb. in 6. Fachin. 5. Controv.
c. 100.

22. Q. 6. qualiter Parochis ab intestato succedatur in bonis patrimonialibus, parsimonialibus & industrialibus? R. successionem deferri proximis consanguineis jure & ordine in bonis laicorum usitato *jux. tit. Inst. & ibi interpp. de success. ab intest.* Neque in hac successione computatio graduum secundum arborem canonicam superius in p. 3. cap. 5. de lineatam (utpote quæ tantum ad matrimonium pertinet, quod sicut ex duabus personis consistit, ita in eodæ personæ ad unum gradum trahuntur) sed secundum arborem Civilem instituitur, in qua generalis regula est, quod tot sint gradus, quot sunt personæ quæ à stipite descendunt ipso stipite non computato. *vid. Card. Tusch. lib. 5. concl. 861. n. 91.* unde ponamus quod defunctus reliquerit ex una parte filium sui fratris, & ex altera parte suum patrualem, id est, filium Patruis; si jam ex arbore

Canon.

Canon. fieret computatio filius fratris, & filius patrum æqualiter succederent, quia ea computatione uterque est defuncto in secundo gradu coniunctus: at verò juxta computationem Civilem filius fratris excludit patrualem, quia patruelis est defuncto in 4to ille autem in tertio gradu coniunctus.

Quod si nulli extent consanguinei ipsius Clerici defuncti, successio in bonis prædictis ad Ecclesiam (quasi spiritualement uxorem) cui Clericus præfuit, devolvitur. *c. fin. 12. q. 5. c. 1. de success. ab intest. auth. Licentiam. §. 1. C. de Episc.* In bonis Clericorum qui nec Consanguineos nec beneficium habuerint filius Episcopalis succedet. *Pan. in c. 2. de success. ab intest. n. 2.* Non obstat hætenus dictis. *d. c. 2.* ubi bona Clerici defuncti jubentur distribui in 4. partes, & una Episcopo, altera Ecclesie, tertia pauperibus & quarta parentibus assignari. nam hunc textum tantum loqui de servis, qui olim

lim à dominis manumissi in presbyteros ordinati fuerunt, quibus Civiliter non est cognatio, quæ successio- nem prætereendere possit. §. quod autem. 6. l. de Capit. dimin. junct. princ. de servili cognat. communiter exponunt DD. cum gl. Panorm. & Barbosa. ibidem.

23 Quær. 7. An illegitimis filiis ex Concubinis Clericorum progenitis debeatur successio, quæ aliàs in Jure filiis naturalibus tantùm seu illegitimis debetur ut scil. non extantibus liberis legitimis patri una cū sua matre in duabus unciiis (id est, in duabus partibus, si hereditas in 12. partes dividatur) matri vero & omnibus ascendentibus per lineam maternam una cum justis liberis plenè succedant. §. novissimè I. ad Sc. Orfic. auth. si qua illustris. C. eod. t. Nov. 89. c. 12. videtur probabilior sententia Navari Consil. 2. de success. ab intest. tales liberos à Sacerdote vel alio Clerico præsertim in sacris ordinibus constituto esse progenitos ex damnato coitu & con-

& consequenter illis nullam successi-
onem competere, *arg. Nov. 89. c. 15.*
ille enim *coitus* dicitur *damnatus*,
quem lex reprobat & sub gravi-
bus pœnis prohibet. *Harprecht. ad*
princ. l. de success. ab intest. n. 346. &
Pan. in c. tanta. qui filii legitim.
n. 12. atqui omnis coitus est Cle-
ricis sub gravibus pœnis prohibi-
tus *tt. de Cohab. Cler. & mul. Trid. S.*
25. de res. c. 14. ergo &c. Dices, ex
hoc sequi, quod hodie omnes, qui
olim *Naturales* appellabantur, cen-
seri debeant ex *dam nato coitu*, eo quòd
hodie concubinatus in utroque foro
prohibeatur & puniatur. hanc illatio-
nem quidam valde probabiliter ve-
ram putant apud *Harp. d. l. n. 305.*
& *Pan. d. n. 15.* Interim si cum eò-
dem *Harp. & Pan.* velit quis te-
nere, adhuc hodie dari *naturales*
in ordine ad successionem, pote-
rit illam dare differentiam inter li-
beros Clericorum & Laicorum
quòd successio in bonis Clericorum
dependeat à Jure Canon. ex quo sem-
per

per fuit concubinatus graviter prohibitus: at verò successio in bonis laicorum dependeat à jure Civili, de quo jure concubinatus non fuit quidem approbatus, fuit tamen toleratus, & liberis inde natis certa successio adscripta licet autem hodie jus Canon. etiam in foro sæculari ratione peccati receptum sit, non tamen reperitur successio *naturalium* per aliquam legem sublata, correctiones verò & constitutiones pœnales recipiunt strictam interpretationem. *l. precipimus in fin. C. de appell. c. odia de R.I. in 6.* habet tamen hæc responsio suam difficultatem, an non cessante causa tolerati scil. concubinatus, hoc ipso cesset successionis effectus.

24 Cæterum verò quod in *d. nov. 89. c. 15.* additur, *filios ex damnato coitu nec alendos esse à parentibus*, non censeo ita rigide accipiendum, sicut solent communiter DD. accipere, quasi vero de Jure Civ. istis filiis nulla alimenta debeantur, sed tantum de Jure

Jure Canon. per c. cum haberet. de eo qui duxit. hoc enim fuisset indirectè parricidium talium liberorum concedere l. necare ff. de agnosclib. quòd à mente Christiani Imperatoris utique alienum fuit. Ideoque potius existimo, utrumque Jus hoc modo esse concordandum & declarandum, quod præfatis liberis non debeantur alimenta secundum statum parentum ut v. g. filius adulterinus, vel incestuosus aut alias damnatus comitis alatur ut comes, sed ut privatus juxta necessariam vitæ conservationem.

Q. 8. quis in bonis prospectu Eccle-25
sæ acquisitis Clerico succedat? R. Ecclesiam succedere exclusis consanguineis tex. & DD. in c. 1. de success. ab inest, nomine autem Ecclesiæ bona consignanda sunt successori qui illa cum aliis Ecclesiæ bonis in timore Dei dispensabit, in collegiis autem Clericorum & Canonicorum non successor in præbenda sed totum collegium succedit. c. relatum 12. de testam.

testam. si defunctus plura habuerit beneficia in diversis Ecclesiis inter ipsas Ecclesias juxta proportionem reddituum perceptorum divisio facienda est. *d. c. relatum vid. Ioan. Hon. in tit. de peculio clericorum n. 14.* Consuetudine autem introduci posse, ut successio vel dispositio in bonis prospectu Ecclesie acquisitis ad Episcopum vel alium Prælatum pertineat, probatur ex *c. fin. de off. ord. in 6.* In dubio præsumuntur bona prospectu Ecclesie acquisita, & heredibus extraneis incumbit onus probandi contrarium. *c. 1. de pecul. Cleric.*

Q, 9. quid sentiendum, de illa consuetudine, quod redditus Ecclesiastici Parochorum sive ex testamento sive ab intestato ad consanguineos vel heredes extraneos passim & integrè transferantur? Non desunt pro & contra hanc consuetudinem multæ graves autoritates & rationes, quas refert Cov. *in d. c. 7. n. 23. & seqq.* Remota componunt Molina *de I. & I. disp. 147. n. 27.* & Azor *inst.*

mor. p. 2. l. 7. c. 9. q. 1. quod per consuetudinem Clerici *valide* testari possint sed non *licite*.

Verum ego considero substantialiter requisitum consuetudinis (sine quo nullum effectum habet) esse, ut sit *rationabilis, c. fin. de consuet.* talem vero consuetudinem, qua sine peccato mortali ex sententia Azorii & Molinæ uti non licet, & per quam id quod ex sententia SS. Patrum & enixâ constitutione Canonum pauperibus ac Ecclesiæ debetur, ad profanas causas distribuatur, esse rationabilem, sanè mihi nemo persuaserit, & hinc non vana est vulgi opinio, vel experientia, quòd bona Clericorum apud Laicos heredes parùm fructificent. Accedit: quod experientia constat per talem consuetudinem non exiguum damnum inferri Ecclesiis quando decedentibus Parochis omnia ad heredes devolvuntur, & interim Ecclesia vix facta testata, nedum debita ornamenta & novus parochus vix media se alendi habet; ut vel ex
hoc

hoc capite prædicta consuetudo in-
 valida videatur. *c. 1. de consuet. junct.*
c. cum in officiis. ibi: nos indemnitati
Ecclesiarum providere volentes. &c. de
testam. Quare illam valere consue-
 tudinem existimo, quæ approbatur
 in *c. relatum. 12. de testam.* ut Paro-
 chus possit aliqua de redditibus Eccle-
 siasticis in ultima voluntate relin-
 quere piis locis, pauperibus, & qui
 sibi in vita aliquod servitii meritum
 exhibuerunt, sive deinde isti paupe-
 res aut servientes sint consanguinei,
 sive extranei.

Sed quid ad præcipuum Ad-
 versariorum (defendentium ex con-
 suetudine *validam* sed non *lici-*
tam Clericorum dispositionem) ar-
 gumentum respondebimus? Quod
 nimirum Clerici sint *veri Domini*
 suorum reddituum etiam super-
 fluorum, ideoque sicut inter vivos
 saltem *validè* quàmvis non *licite* eos
 ad profanas causas alienare possunt
 sine restitutionis onere, ita etiam per
 testamentum; cum ex multis instan-
 tiis

tiis appareat, plurima fieri *illicite* non tamen *invalidè* &c.

Profectò si hoc argumentum accurate expendatur, non est tam solidum, ut primâ fronte videtur. nam in primis palam est, hic *incertum per incertum probari*. Si quidem hæc omnia apud DD. planè dubia & controversa sunt, an Clerici suorum reddituum superfluum ita habeant absolutum, simplex, & irrestrictum dominium, ut eos valeant validè & irrevocabiliter in alios profanos usus transferre, sine ullo restitutionis onere? contrarium enim ab authoritate plurium Doctorum & rationibus gravibus pulchrè ostendit Paulus Laym. in *Theol. Mor. lib. 4. tr. 2. c. 3. n. 3.* v. ad alteram questionem. Nec est semper bona consequentia, hic est Dominus rei, ergo potest Dominium suum in alium transferre. licet enim hoc procedat, ubi dominium est absolutum & liberum, non tamen ubi est certo modo restrictum modificatum & limitatum. v. g. si testa-

H

tor

tor jubeat hæredem dare pauperibus
 100. non assignata specie monetæ,
 heres erit debitor generis, & conse-
 quenter ante solutionem verissimus
 Dominus, quid, si in alios quàm pau-
 perum usus omnes facultates heredi-
 tarias insumpserit, anne liberatus est
 ab obligatione solvendi paupe-
 ribus? minimè. planè quod testator
 heredi, hoc Canones, hoc Fundato-
 res ex Canonum interpretatione be-
 neficiatis iniungunt *c. quod autem. 23.*
q. 7. Trid. S. 25. d. ref. c. 1. similiter
 cui fideicommissum familiæ relictum
 est, in vita sua verus est Dominus,
 extra familiam tamen alienare non
 potest &c. unde rectè additur defini-
 tioni Domini, quod sit potestas li-
 berè disponendi de re sua, *nisi jure*
prohibeatur. Deinde etiam ex suppo-
 sito Adversariorum non est difficile,
 inter actus inter vivos, & ultimas
 voluntates differentiam assignare,
 nam dum Clericus superfluos redi-
 tus alienat inter vivos, ipse tunc &
 non alius habuit dominium: si verò
 dispo-

disponat per testamentum, testa-
mentum incipit valere post mortem
ad Hebr. 9. l. 1. ff. qui testam. fac. l. 4.
ff. de adim. Leg. post mortem autem
non tantum Clericus non est ampli-
us Dominus, sed ipso Iure bona eius
prospectu Ecclesiæ acquisita ad Ec-
clesiam devolvuntur, cui proinde per
suam dispositionem præjudicare non
potest. respondemus, inquit. Pontif. in
c. relatum 12. de testam. quod genera-
liter bona qualibet per Ecclesiam acqui-
sita, ei debent juxta Later. Conc. post
acquirentis obitum remanere & infra:
nec de jure in alios pro morientis arbi-
trio transferri possint. Adde c. cum in
officiis 7. de testam. ibi in fine: sive in-
testati decesserint, sive aliis conferre vo-
luerint, penes Ecclesias eadem bona præ-
cipimus remanere. adde c. 1. & 3. de
peculio Cler. Quo Jure ergo hæc
bona ab Ecclesiis auferuntur & extra-
neis valide relinquuntur? Non sanè
Iure scripto, quia universi Canones
reclamant: ane consuetudinario?
ita, aiunt adversarii, consuetudinario.

sed doceant, quæso, me sic argumentantem: Consuetudo quæ non est *rationabilis* non valet contra Canones. *tex. clarus in c. fin. de consuet.* non enim consuetudo, sed *corruptela* est. at verò hæc consuetudo, ut Clerici ad profanas causas suo arbitrio testentur, non est *rationabilis*, ergo &c. minorem probo: consuetudo, quæ toties quoties exercetur invitat ad delinquendum, imo facit semper mortaliter peccare utentem illa, non est *rationabilis*, sed consuetudo, ut Clerici testentur ad profanas causas non potest exerceri *licite* & sine peccato Clericorum, ergo est *irrationabilis* & *invalida*, ergo contra Canones nihil operatur. Maior est lumine naturæ nota, quomodo enim potest esse *rationabile* quod me conjicit in periculum, imò & damnum salutis æternæ. *tex. in d. c. fin. ubi ex periculo salutis* iudicatur *corruptela. c. ex parte cum suo Summario de Consuet. c. fin. de præscript.* Minor est adversariorum Molinæ, Azorii, Lessii & aliorum

rum, consequentia (salvo tamen me-
liori Judicio) est nostra. Ut nihil dica-
mus de damno Ecclesiarum, propter
quod ipsum consuetudines tanquam
irrationabiles reprobantur *in c. 1. de
Consuet.* quod verò dicitur, multa in
Jure esse *illicita*, sed non *invalida*: *c.
ad Apostolicam. de Regular.* id verum
est, si *illiciti* actus valor sustineatur à
Jure aliquo *valido* nimirum à justa
Lege, vel Canone, aut à justa, legiti-
ma & rationabili consuetudine, qua-
lis in presenti non est, ut ostensum.

Nihil quoque movere debet id,
in quo contrariæ sententiæ DD. plu-
rimùm se fundant, quòd nimirum S.
Pontifex non contradicendo videat-
ur tacitè approbare prædictum u-
sum ad profanas causas testandi,
quem vix potest ignorare, cum in
multis Orbis partibus praticetur.
præterquam enim quod in novissi-
mo Concil. Trid. *d. Sess. 25. c. 1.* satis
contradictum videatur, jam in fere
simili materia (videl. circà pluralita-
tem beneficiorum à multis sine legi-

timâ dispensatione & scrupulo obtentam) declaravit Pontif. quòd sua taciturnitas non approbet tales usus, qui non satis rationabiliter adversus SS. Canones inducuntur, *multa*, inquit, *per patientiam tolerantur, quæ cum in iudicium deducta fuerint exigente Iustitiâ tolerari non debent, c. cum iam dudum. 18. ubi gl. in v. patientiam. De præb.* Demùm nequè illud argumentum aliquid evincit, quòd S. Pontif. per privilegium concedat licentiam testandi Clericis ad profanas causas, quæ testatio si irrationabilis esset, non rectè per Pontificem concederetur. Multa namque in uno vel altero particulari casu rationabiliter conceduntur, quæ tamen universaliter concedi *rationabiliter* non possent, veluti si inter consanguineos in 2. vel 3. gradu ad Matrimonium, aut cum luscis, illegitimis, vel alio modo irregularibus ad SS. Ordines dispenseretur. Unde illa etiam consuetudo præ cæteris tolerari potest, si Clerici antequam testentur,

stentur, saltem licentiam Episcopi
requirere debeant, ex cuius pruden-
tia præsумitur necessitatibus com-
munibus pauperum & Ecclesiarum
satis provisum iri. Ita ut non aliter cō-
cedat testandi facultatē, quam si vide-
rit indemnitati Ecclesiæ satis consul-
tum ei; aliqua saltē portio in tali te-
stamento relinquatur. videatur eti-
am pro hac nostra sententia Paul.
Laym. in Theol. mor. lib. 4. tit. 2. c. 3.
num. 7.

Addo tamen finaliter, antequam
hæc consuetudo authoritate Superio-
rum declaretur invalida, posse here-
des Clericorum in foro interno ex-
cusari ab authoritate extrinseca ma-
gni nominis Doctorum, qui hanc
consuetudinem validam pronun-
tiant.

Postremò dum de bonis Clerico-27
rum agimus non est omittendum
singulare illud Privilegium Clerico-
rum, quòd propter debita incarce-
rari vel excommunicari nequeant, sed

si de facto non habeant, unde solvant, satis est, quod caveant & promittant de solvendo, ubi ad pinguiorem fortunam devenerint, gaudentque beneficio *competentia*, ut usque ad *facrum* & *peram* executio contra eos fieri non possit, sed competat congruæ sustentationis deductio *tex.* & *Interpp. in c. Odoardus. 3. de solut.* Cui Privilegio, utpote toti Ordini Clericali concessio, ne quis in opprobrium eius mendicare cogatur, Clericus renunciare non potest. *arg. c. si diligenti. de foro comp. Hen. Zoës. ad tit. Decret. de solut. n. 5.* Advertit autem Riccius *in praxi c. Odoardus. decis. 268. & seq.* quod Clericus negans debitum, & de eo per sententiam condemnatus, nec antea illud agnosceus, vel qui dolo & sub spe *d. c. Odoardus.* debita & æs alienum contraxerit, non gaudeat prædicto Privilegio, quod videtur admittendum saltem quoad illa media compulsoria, ut Clericus in tali casu contra incarcerationem vel censuram excipere non

non possit, quòd verò etiam propterea omnibus bonis exui possit, non est satis in Jure Canonico expressum, neque propter reverentiam Ordinis Clericalis facile inducendum cum factum & delictum cuique suum, non alteri, minus Ecclesiæ seu Ecclesiastico honori nocere debeat. *L. factum.*

155. ff. de R. I. c. delictum.

Eod. tit. in 6.

